

**Omgaan met armoede
op de werkvoer:**

**Een innovatieve
syndicale aanpak**

Colofon

Redactie: Imane Bouzarmat, Filip Devriendt, Hanan Nahas, Wietske van Willegen

Eindredactie: Marjan Cauwenberg

Lay-out: Marjan Cauwenberg

Foto voorpagina: Shutterstock

Armoede op de werkvloer?

Armoede op de werkvloer gaat verder dan alleen een tekort aan geld. Het beïnvloedt alle aspecten van iemands leven, zoals huisvesting, gezondheid en sociale contacten. Vaak gaat armoede gepaard met onzekerheid, schaamte en een laag zelfbeeld. Deze minder zichtbare gevolgen worden vaak onderschat.

Working poor?

Mensen die een baan hebben maar toch in armoede leven. Dit wordt vaak aangeduid als de "working poor." Hoewel er een wijdverbreide mythe bestaat dat werk automatisch uit armoede leidt, is dit niet altijd het geval.

- ✿ Mensen met een **minimumloon** of iets daarboven kunnen vaak hun vaste lasten niet dekken, vooral als ze een gezin moeten onderhouden. Het inkomen is simpelweg te laag om alle kosten te dragen, zoals huur, voeding, mobiliteit, en gezondheidszorg.
- ✿ Mensen die een **deeltijds of tijdelijk contract** hebben geen zekerheid. Ze ontvangen slechts sporadisch inkomen. Dit kan leiden tot financiële instabiliteit.
- ✿ Werken brengt soms **extra kosten** met zich mee, zoals kinderopvang, vervoer, eten en drinken onder de pauzes, kledij. Ook vallen vaak een aantal sociale voordelen weg. Daardoor houden mensen soms minder over dan wanneer ze niet zouden werken.
- ✿ Veel jobs in laagbetaalde sectoren bieden **weinig mogelijkheden om door te groeien** naar beter betaalde functies. Mensen blijven vaak vastzitten in banen zonder toekomstperspectief, waardoor ze langdurig in armoede blijven.
- ✿ Mensen in armoede hebben het moeilijker om **aangeworven** te worden. Dat komt door het stigma op armoede.

Kortom, werkende armen bestaan zeker, en hun situatie wordt vaak verergerd door laagbetaalde, onzekere banen en bijkomende kosten. Armoede kan dus niet altijd worden opgelost door werk alleen; structurele problemen in de arbeidsmarkt spelen een grote rol.

Mythes over armoede

Mythe 1

Werk is altijd de oplossing voor armoede.

Niet alle jobs bieden voldoende inkomen om armoede te voorkomen. Mensen met deeltijdbanen, tijdelijke contracten, of banen met een laag loon kunnen ondanks werk moeite hebben om rond te komen.

Mythe 2

Als je arm bent, werk je niet hard genoeg.

Veel mensen in armoede werken zelf erg hard hard, vaak meerdere banen, maar verdienen nog steeds onvoldoende om in hun basisbehoeften te voorzien. De hoge kosten van bijvoorbeeld huisvesting, kinderopvang, en gezondheidszorg spelen hier een belangrijke rol.

Mythe 3

Mensen in armoede zijn afhankelijk van sociale uitkeringen en willen niet werken.

Veel mensen die sociale uitkeringen ontvangen, werken wel, maar in zulke laagbetaalde of onstabiele jobs dat ze toch afhankelijk blijven van bijkomende hulp. Voor sommigen kan werken zelfs leiden tot een verlies van bepaalde voordelen, waardoor ze netto minder overhouden.

Nog meer mythes ontdekken?
www.aandeonderkant.be

Enkele cijfers

In België leeft 18.6% van de mensen onder de **armoedegrens**.

20% van de Belgische gezinnen geeft aan dat dat ze wellicht geen **onverwachte uitgaven** kunnen doen.

214.000 huishoudens geven aan regelmatig beroep te moeten doen op hulp van de **Voedselbanken**.

Het aantal **flexijobs** is in 2024 met liefst 20% gestegen sinds 2023. Voltijds werken of pensioenuitkering is dus niet langer een garantie om rond te komen.

De **huurprijzen** in Vlaanderen zijn op twee jaar tijd met 10% gestegen.

"Ik had vroeger een stabiele baan bij een chemisch bedrijf, en een goed loon van zo'n 2.500 euro. Door een ongeluk op het werk ben ik nu helaas arbeidsongeschikt. Sinds mijn echtscheiding sta ik er alleen voor en betaal ik ook nog alimentatie voor mijn drie kinderen, allemaal met een ziekte-uitkering. Elke maand heb ik zo'n 700 euro tekort. Ik woon in een klein appartement, maar de huur slokt nog steeds een groot deel van mijn inkomen op. Ik voel me vaak eenzaam in deze situatie, vooral omdat ik het gevoel heb dat er weinig ondersteuning is voor mannen in mijn positie. Toch blijf ik doorgaan voor mijn kinderen. Ik volg cursussen om mijn taalvaardigheden te verbeteren en probeer stap voor stap weer op te bouwen. Ik blijf hopen op een betere toekomst."

Omar
44 jaar

Hoe herken je armoede op de werkvloer?

- Armoede is niet altijd zichtbaar, wat het herkennen ervan lastig maakt. Signalen opmerken is bovendien niet zo vanzelfsprekend. En vaak spelen onzekerheid en schaamte een grote rol. Probeer daarom om op een zorgvuldige manier deze problemen bespreekbaar te maken. We delen enkele signalen die kunnen wijzen op armoede, en geven tips over hoe je hier als vakbondsafgevaardigde mee kan omgaan

Waar kan je wel op letten?

Je collega

- * zondert zich af
- * heeft geen lunch bij zich
- * neemt niet (langer) deel aan activiteiten
- * is vaker (kort) afwezig, en zet verlof in tijdens ziekte om inkomensverlies op te vangen
- * heeft fysieke of mentale klachten
- * wordt gepest of uitgesloten
- * vraagt regelmatig om meer uren te mogen werken

Tips voor vakbondsafgevaardigden

- * Veronderstel niet dat iemand die werkt geen financiële moeilijkheden kan hebben. Een aandachtig luisterend oor kan al veel signalen opmerken.
- * Neem het op voor mensen die niet meegaan om iets te eten of te drinken op het werk. Waarom niet samen een middagwandeling maken?
- * Informeer nieuwelingen op het werk over gewoontes die een financiële impact hebben, zoals verjaardagen of personeelsfeesten en laat hen weten dat ze bij jou terecht kunnen als er financiële drempels zijn.
- * Hou in de gaten of de werkgever correct en op tijd betaalt. Ook als de uitbetalingsdatum verandert, kan dat een grote impact hebben.
- * Informeer mensen over diensten en organisaties waar ze terecht kunnen voor hulp en ondersteuning.
- * Informeer mensen over de financiële gevolgen van deeltijds werk, ouderschapsverlof,... Zo komen ze niet voor onaangename verrassingen te staan. Ook de verlofregeling voor arbeiders zorgt soms voor moeilijke vakantieperiodes.

“Ik werk als verpleegkundige in het ziekenhuis en ben afgevaardigde. Tijdens de koffiepauze merkte ik dat Anna nauwelijks betrokken werd en nooit van de koekjes at die collega's meebrachten. Louis vindt haar asociaal, maar ik had het gevoel dat er meer aan de hand was. Daarom ben ik naast haar gaan zitten. Geleidelijk aan is ze beginnen praten. Mijn ogen gingen open. Ik heb haar beloofd om alternatieve activiteiten die geen geld kosten voor te stellen aan de collega's. Ook zal ik haar situatie aankaarten bij het sociaal overleg.”

Eva
51 jaar

Wat kan je doen in het sociaal overleg?

Streef naar een leefbaar loonbeleid

Bepleit het belang van eerlijke lonen binnen de organisatie, vooral voor laagbetaalde functies. Dit kan inhouden dat je hogere minimumlonen, regelmatige loonsverhogingen of een beloningssysteem bespreekbaar maakt. Vraag aan je collega's of hun loon klopt. Volg ook zeker de loonclassificaties op. Krijgt iedereen de voordelen waar hij of zij recht op heeft?

Bied toegang tot financiële educatie

Organiseer workshops of informatiecampagnes over financieel beheer, budgettering en schuldenvermijding. Dit kan via de werkgever of in samenwerking met externe partners zoals OCMW of non-profitorganisaties. Op die manier krijgen de medewerkers de tools om hun financiën beter te beheren. Hierdoor kan je hun financiële stress.

Promoot voordelen en regelingen

Zorg ervoor dat medewerkers volledig op de hoogte zijn van alle beschikbare bedrijfsvoordelen of kosten die de werkgever op zich neemt. Denk daarbij aan maaltijdcheques, verzekeringen, transportvergoedingen, tussenkomst kinderopvang, bril en lenzen, ergonomische middelen om het werk te vergemakkelijken,... Maak ook bekend welke overheidssteun beschikbaar is, zoals huurtoeslag of kinderbijslag.

Ondersteun flexibele werktijden of telewerk

Pleit voor flexibele werkuren en telewerkopties waar mogelijk. Dit kan werknemers helpen om kosten te besparen op kinderopvang, transport, en andere werkgerelateerde uitgaven. Eis een financiële tussenkomst bij thuiswerken.

Streef naar volwaardige jobs

Maak de positie van deeltijdse werkers en tijdelijke krachten bespreekbaar en zet je in voor betere arbeidsvoorwaarden, zoals het recht op meer uren of vaste contracten.

Stel middelen beschikbaar voor noodsituaties

Bepleit de oprichting van een noodfonds of leningen zonder rente voor medewerkers die onverwachte financiële problemen hebben, zoals medische kosten of hoge energierekeningen.

Weet dat je niet alles kan oplossen. Indien nodig, kan je altijd doorverwijzen. Hieronder vind je enkele organisaties die ondersteuning bieden aan mensen met financiële uitdagingen. Verwijs op tijd door!

www.welzijnszorg.be
www.schuldenaanpak.be
www.netwerktegenarmoede.be

Heb je nog vragen?
Contacteer de ACV Samenwerker in je regio.
Je vindt de contactgegevens op
www.acv-innovatief.be

Medegefinancierd door
de Europese Unie

